

۴۰
فهرست شد
کتابخانه ملی

کتابخانه ملی
کتابخانه ملی

مارک

مجمع الفرس

مصحف
مصحف قاسم بن علی محمد سرور کاشانی

مؤلف

خطی
نستعلیق ۲۵ خط

خطی

سال چاپ یا تحریر ۱۰۳۹ عدد اوراق ۱۳۰

جزء کتاب لغت شماره

شماره عمومی ۱۰۴۱۱ شماره قبض

واقف خیریه تاریخ وقف ۱۳۰۹

طول ۲۳ عرض ۱۴

باز بین شد

۱۳۵۳

مجمع الفرس - ۱۰۴۱۱

کتابخانه آستان قدس
ویژه خطی

فرهنگ

مجمع الفرس سروری کاشانی

خط مؤلف

۴۱۳ ورق است

۳۲ هزار بیت

تاریخ الحاف و کبیران

۱۰۲۸

تاریخ شروع مصنف

۱۰۰۸

تاریخ وفات مصنف

۱۰۴۲

تاریخ کتاب و امام ابن

۱۰۳۹

تاریخ تعلیم ابن

۱۳۱۰

مطبوعه ان طبع نظر از کاغذ و جلد و مداد

(از هزار هزار بیت بنظر)

ع

درین لایحه در بیان امور و اسباب
و رفاه

شرح بالیه و فیه
۱۱۰۹
۱۱۱۲
کتابخانه

کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه

کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه

کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه

کتابخانه

کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه
کتابخانه

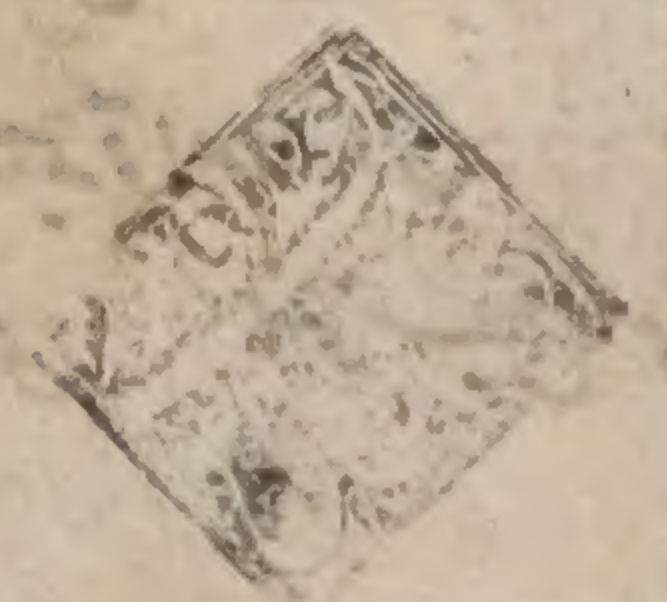
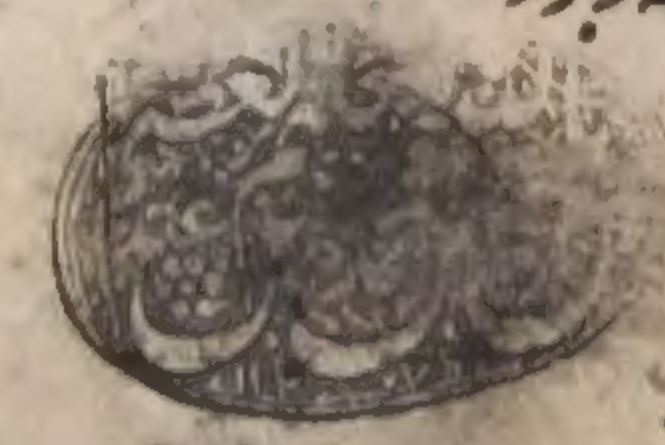

نوبت عیار

مؤلفه

کتاب مجمع الفریس سروری . بود اهل تتبع را ضروری
بر صمیمیت تاثیر مطالعه کنندگان که چشمه زلال طبعشان از غبار مال مصون باد و هم سعادت
بکوب اقبالشان به قرون پوشیده نماند که در سینه امولف این نسخه یعنی خوشه چمن خرمین معانی
سروری کاشانی به شرف مطالعه فرهنگ نواب معلی القاب شوکت فایده باب غنیت و شجاعت
انتساب سلطنت و امارت ایاب سیادت و نقابت قباب شاه جمال الدین حسین اینجو که در
سال از هند آورده و مشرف شد و این نسخه را با الحاق بعضی از لغات و فوائد انان مزین کرد و
فرهنگ مطلق هر جا مذکور میشود کنایه از است و کتاب شامل اللغة تالیف قراحصاری که
معانی لغات را برتری نوشته و فرهنگ تحفه السعاده تالیف مولانا محمود بن شیخ ضیاء الدین
محمد تیر درین سال بنظر رسید و چون این تالیف بهر دو ایام متعین شد و بتلاحق انکار تصحیح کردید
بنامه این نسخه که درین ایام تمام میشود اعتبارش بیشتر است و فوائد آن اتم و او فرامید واری بکرم
حضرت باری عزاسمه آنست که توفیق رفیق گردانند تا آن نسخه سابق تصحیح شود و آن مجموع غنینه
بلیس تجدد طبعی گردد و بینه وجوده

عدد اوراق
 ۱۳۱
 عدد بیت
 ۱۳۲
 تاریخ کتابت
 ۱۳۳۹
 مکان
 ۱۳۴۲

کتابت
 ۱۳۳۹

بسم الله الرحمن الرحيم
 ابتدای کلام هر دانشمند سخن در و اشتهای سخن هر دانشمند بر و شایسته و سزاوارست که مزین
 محلی بسایس و قیاس متکلی باشد جل قدره که قدرت بالغه و حکمت کامله هر یک از طبقات
 امر و طاعت است که اوست را المبعی از لغات و پانی ادا پسند که با گردانید و جناب عرش
 انبیا و اقداسه پالار صفا سبیل معجودت و آفتاب سبیل هر ساله مظهر عالم خلاصه عرب و غیر عرب
 انبیاء محمد مصطفی راضی الله علیه و آله و سلم پیمان معجز پیمان عربی که المبعی از لغات و طاعت
 ساخت و اکل مخرجه مال و دوز طیب آن حضرت تخصیص ای معصومین صلوات الله علیه
 لاسیما حضرت شاه اولیا و سید اوصیا و برهان انقیاد **شعر اول** آن پسر رب العالمین آن کس که
 افزودین خورشید عصمت بر فلک باران حجت بر زمین اعنی امام المنقذین و امیر المؤمنین با الایمان
 و ابالحسین غلب کل غالب علی بن ابی طالب علیه الصلوٰه و السلام را در فضاحت و بلاغت و بزم
 رسانید که فضلهای عالم و تلقای عرب و غیر عرب در کلام معجز نظام آن حضرت که فوق کلام مخلوق وقت
 کلام خالق عز و جل بحر حیرت و سرکش نه پیدای نوشتند صلی الله علیه و آله و علی بن ابی طالب و کلام معجز
 برای معنی آرای ارباب فطرت و ذکا و صمیمیت و نور اصحاب فطنت و ذکا و فطنتی نماند که چون بغیر معجز
 کلام القلب کثیر التفسیر بنده ساجی محمد قاسم بن حاجی محمد کاشانی المخلص بیروزی در تتبع
 اشعار بلاغت آثار اکابر بسیار کوشیده بود و در ضمن آن ملاحظه کتب لغات عرب و ویرایش آنچیز
 میان بود و دیده اما چون در تتبع اشعار و در سبب اشتیاق میشد بهمت بر بعضی آن معصومین
 ساخت تا بتأیید بالی و توفیق سبحان در شان و الف شایسته که تفصیل اسمی ایشان
 اینست **اول** شرفا و امیر میرزا ابوالفتح محمد قاسم فاروقی **دوم** معیار جمالی انصاری
 شمس فخری **سیوم** تحفه الاحباب حافظ اویسی **چهارم** نسخه حسین فغانی **پنجم** رساله ابوالمو

علی

۳۱

۲

علی ابن احمد اسپدی الطوسی **نشم** نسخه میرزا ابوالفتح محمد قاسم فاروقی **دوم** معیار جمالی انصاری
 محمد بن شاه **هشتم** موی الفضل تالیف محمد لاد **نهم** شرح پیامی فی الاسامی المبدائی **دوم**
 رساله ابو حفص سعدی **یا دهم** اوقات الفضل تالیف قاضی محمد دهلوی **دوازدهم**
 جامع اللغات منظوم نیازی مجازی و در بعضی نسخ بیای مجازی بخاری بنظر رسیده **سیزدهم** نسخه
 زکات **چهاردهم** ترجمه صید نه ای ریحان پرونی **پانزدهم** نسخه لطف الله بن یوسف حلبی که
 معنی لغات را برتری نوشته **شانزدهم** لسان الشعرا بدست آمد و چون الامط لکته مکرر فرموده
 بهره مند است بهچکدام ازین بابیت بود که مستمع را از ویرس مستغنی گرداند بلکه بدیگری نیز اشیاء
 می افتاد و بعضی از آنچه درین بود در آن نبود و بر عکس غرض که هیچیک از مولفان مذکور چنین
 جمع نموده بودند که هر که آنرا بدست آورد و دیگر کتب پیوسته شود و دیگر پشت حرفت که در فارسی
 نمی باشد مگر بنا در چنانچه شاعر گوید پشت حرفت آنکه اندر فارسی نماند می . تا بنام موزنی باشد
 معنی معاف . بشنوا من کلامی که است این حرف و یاد دیگر تا ها و صا و صا و صا و ط و ط و عین و قاف
 بعضی از مولفان خواسته اند که سبک ترتیب حروف در کتاب ایشان از هم نباشد لغات عربی و فارسی
 فرس در آورده اند و فرس ابوعلی مخلوط ساخته اند و طراست کتب بیسوط در لغت عرب بسیار
 نوشته اند و پراشتیاج باین چند لغت که در میان فرس در آورده اند نیست بنا برین مقدمات
 بخاطر قرا و جو و غنوم متوالی و هموم متواتر رسیده که اگر چه امر و متاع هنر و نهایت کسایت
 بلکه نه بی هنریت لغات معتبره فرس این شایسته است که با التمام جمع کرده مکررات و لغات
 عربی و لغات مشهوره سهل را که در نوشتن آن نفی نباشد حذف کند و از روی تتبع بسیار آنچه
 بصحت رسیده ترتیب حروف درج نماید و بعضی از اختلافات که در نسخ واقع شده بقدر احتیاج
 قید کند و بر اکثر لغات مستند است از اشعار اکابر که در سبیل فرس بنظر رسیده و آنچه در تتبع
 اشعار ایشاید بنویسد تا باعث اعتماد باشد و اصول و طبع از کرم کریم ایمنت و دوات
 بی طنت جلوت عطمت آنست که این کتاب مخلوط کرد و بنظر غایت بی غایت پادشاه امام حامی حضرت
 اسلام فارس مضار جهانانی زیور سریر کشورستانی شهریار عرش اقدار مودت شعار
موقوفه مد فی خلود الحیثه الخ قانیه **هشتم** شاهی که یکدیگر چون از ترغیش
 مرخ فشان **دوازدهم** راز ترغیش پوشیده جهان **دوم** از خلعت فقی . با آنکه برهنه است همی یکدوش
 نقش ملک **دوازدهم** در و ترک خاک هر قطره غمی که یکدیگر از ترغیش . هر دم چو کل سپن ز خنار نکو

و نهان لغل عاشق و تارکون لغلیست تا که نکرده دیده خیال قرب جانانش **فعل در آتش**
 کنی از سحر و سحر وقت باشد **باب الوار و مال کردن و در مال زد**
 همان بر مال کردن مرقوم و در مالیدن نیز گویند **باب الها هیز و زو** کنی از بر بار
 و عدیل باشد مثلش شیخ نظامی گوید **نذار فعل من آن زور بازو** که با عدل تو باشد و مقرر
هداستانی در اصطلاح زری بود که در زمان نوشیروان از رعایا در وجه خراج می گرفتند
 و در تاریخ طبری مسطور است که نوشیروان رعایا را طلبیده و زمینها را مساحت کرد و بهای آن را
 که سالی چند می دهند لهذا آن خراج را هداستان نام کردند که آن فی الفرنک و بمعنی موقوفه و سهم
 زبانی نیست آمده مثال این معنی نزد وی گوید **بسندهای هداستانی کنی** که جان داری و جان
 ستانی کنی **هداست** کنایه از شریک باشد مثلش شیخ سعدی گوید **چه دانی که**
همدست کردند و یار یکی دزد باشد یکی پرده دار **هیم تر و ختن** کنایه از نکر و تزویر
 باشد مثلش سراج الدین حاجی گوید **دل مار را حیل و خست** **هیم تر** تر با دوست
باب الیا یک است کنایه از چیزی که بر یک دیر باشد یا چند چیز که شمل
 باشند **یک رکابی** کنایه از اسب جنیت باشد شیخ نظامی گوید **عنان یک رکابی**
 زیر میزد و دوستی فلک شمشیر میزد و بمعنی مستعد تیر باشد هم او گوید **ازین شمشیر دلفری**
 بنارستی یک رکبی مباحش **یک رویه** کنایه از متفق و خلاف باشد امیر خجندیاری گوید
 که خلق جهان بشفقت رای تویند یک رویه نهند بخورشید و مطرب و بمعنی یکبارگی نیز آمده هم او گوید
 ای مهر تو بچای صلیک رویه ز من بگل **یک سر تو هست** این دل آتش که بوزن **یک پشت**
 کنایه از دوس که با هم متفق باشند **یک سر کر باس** کنایه از جنیت و یکبابت باشد چنانکه
 شیخ آذری میزاید **بوع ایشان که هست نسبت ناس** جمله هستند یکسر کر باس **یک**
نشست کنایه از هم نشین باشد **منت الاستعارات و الکلیات** بعون قاضی
 الحی جات بر رای عقد کثای ارباب ای مخفی نمائند که فقیر حقیر کیه القلب کنایه از تقصیر
 المحتاج الی رحمة السجانی سروری کثای کنی که مدتی عمر شریف صرف تالیف این نسخه کرده بزبانی
 از دل شکسته تر بعضی ارباب ادراک میسر سازند که اکثر نسخهای که نام ایشان در دیباچه این کتاب
 مرقوم شده ازین بابت بود که کاتبان بی مروت ابتدا بغت کرده دیباچه و اسم مولف را ماقط ساخته
 بودند و از غایت بی شفقتی و انصافی و تحاسل و تحکام که جلی و طبعی ایشان بوده توحید و غت

منقول

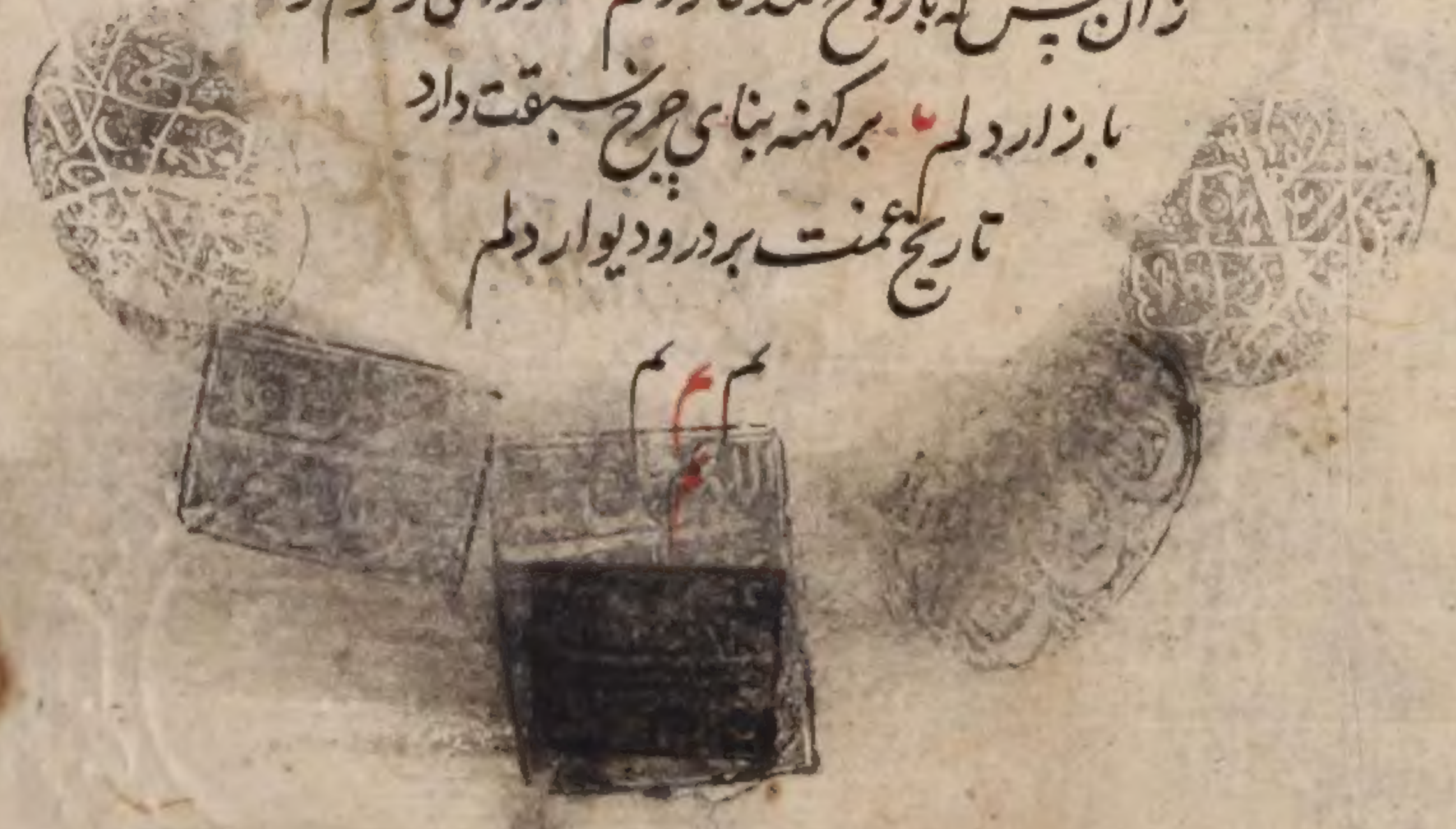
و منقبت که نهایش با مدح پادشاه زمان چهل بیت یا پنجاه بیت باشد انداخته و هیچک از ایشان را خط نکرده
 که شخصی مدتی مدید و عهد بعید زحمت و مشقت کشیده که رقم اثری از و بر صفحه روزگار بماند و بتاید رود
 بنظر صاحب مدی رسد و از دعای خیر فیضی بروج آن بچاره برسد و بعد از تتبع بسیار نام آن نسخ
 و مولفان بر فقیر هویدا و ظاهر شد در رقم آن در دایره اسامی نسخ دیگر ثابت و دایره بنابر تمهید
 این مقدمات مامول و مطبوع از لطف علیم و کریم جمیع که کتابت این نسخه کنند نسبت که تقصیر
 و تهاون در نوشتن و یا چار این نسخه کنند که در نوشتن آن نه همین برین ضعیف ستم میکنند بلکه
 بر خود تیر و زجر کرده اند چه در امر و م ساخته اند از کتابت توحید و غت و منقبت و از مرتبه
 انصاف و شفقت و مرحمت و عارف اسرار حقیقی و مجازی شیخ مصلح الدین معدی شیرازی گوید
 من آن چه شرط با غنت با تو میگویم **تو خواه از منم بیدار و خواه ملال**

بعون الله تعالی حسن توفیق با تمام رسید تسوید این نسخه بر دست مولفش مخلص سالکان طریق
 معانی و خادم شاربان حق سخندان محمد قاسم بن حاجی محمد بن محمد کاشانی المتخلص بسره و در تاریخ
 عصر یوم الاثنين ۹ شهر ربیع الاول ۱۲۹۱ در دار الخلافه اکبر آباد حرر سال الله تعالی
 من جمیع الاوقات و العادات و البلیات بالهن و الصاد **در منزل صاحبی و صاحب اخلاق حمیده**
 و صفات پسندیده مخدوم باستحقاق و خدام علی الاطلاق نواب فضایل و کمالات آتاب
 حشمت و اہبت انتساب و فزید الاوانی و حید الدورانی قطب السعاده و السعاده و الافاضة
 و الافادة و الفضیلة و الفصاحة و البلاغة و الاقبال و الاجلال و الدینا و الدین

قبله کاشی ج الزمانی

بازبین شد
۱۳۷۱ ش

مرطبه
 زان پیش که بار و جفت کار دلم سودای تو گرم کرد
 باز در دلم بر کنه بنای جرح بخت دارد
 تار ج غمت بر در و دیوار دلم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

حکیم عبدالغنی ولد دار
 مولیٰ عبدالرزاق کدے آ
 حکیم نور الدین ولد دار
 حکیم
 حکیم
 حکیم

Handwritten text in Arabic script, likely a title or heading, possibly reading "كتاب..." (Book of...).

مغیر ہرگز نہ ہوگا

Handwritten text in Persian script, likely a continuation of the letter or a separate note. The text is written in a cursive style and includes phrases such as "بسم الله الرحمن الرحيم" (In the name of Allah, the Most Gracious, the Most Merciful) and "الحمد لله" (Praise be to Allah).

۱۰
 درجہ اول
 ۱۱
 درجہ دوم
 ۱۲
 درجہ سوم
 ۱۳
 درجہ چہارم
 ۱۴
 درجہ پنجم
 ۱۵
 درجہ ششم
 ۱۶
 درجہ ہفتم
 ۱۷
 درجہ ہشتم
 ۱۸
 درجہ نہم
 ۱۹
 درجہ دہم
 ۲۰
 درجہ یازدهم
 ۲۱
 درجہ چہاردهم
 ۲۲
 درجہ پانزدهم
 ۲۳
 درجہ شانزدهم
 ۲۴
 درجہ ہجدهم
 ۲۵
 درجہ نوزدهم
 ۲۶
 درجہ بیستم
 ۲۷
 درجہ بیست و یکم
 ۲۸
 درجہ بیست و دوم
 ۲۹
 درجہ بیست و سوم
 ۳۰
 درجہ بیست و چہارم
 ۳۱
 درجہ بیست و پنجم
 ۳۲
 درجہ بیست و ششم
 ۳۳
 درجہ بیست و ہفتم
 ۳۴
 درجہ بیست و ہشتم
 ۳۵
 درجہ بیست و نہم
 ۳۶
 درجہ بیست و دہم
 ۳۷
 درجہ بیست و یازدهم
 ۳۸
 درجہ بیست و چہارم
 ۳۹
 درجہ بیست و پنجم
 ۴۰
 درجہ بیست و ششم
 ۴۱
 درجہ بیست و ہفتم
 ۴۲
 درجہ بیست و ہشتم
 ۴۳
 درجہ بیست و نہم
 ۴۴
 درجہ بیست و دہم
 ۴۵
 درجہ بیست و یازدهم
 ۴۶
 درجہ بیست و چہارم
 ۴۷
 درجہ بیست و پنجم
 ۴۸
 درجہ بیست و ششم
 ۴۹
 درجہ بیست و ہفتم
 ۵۰
 درجہ بیست و ہشتم
 ۵۱
 درجہ بیست و نہم
 ۵۲
 درجہ بیست و دہم
 ۵۳
 درجہ بیست و یازدهم
 ۵۴
 درجہ بیست و چہارم
 ۵۵
 درجہ بیست و پنجم
 ۵۶
 درجہ بیست و ششم
 ۵۷
 درجہ بیست و ہفتم
 ۵۸
 درجہ بیست و ہشتم
 ۵۹
 درجہ بیست و نہم
 ۶۰
 درجہ بیست و دہم
 ۶۱
 درجہ بیست و یازدهم
 ۶۲
 درجہ بیست و چہارم
 ۶۳
 درجہ بیست و پنجم
 ۶۴
 درجہ بیست و ششم
 ۶۵
 درجہ بیست و ہفتم
 ۶۶
 درجہ بیست و ہشتم
 ۶۷
 درجہ بیست و نہم
 ۶۸
 درجہ بیست و دہم
 ۶۹
 درجہ بیست و یازدهم
 ۷۰
 درجہ بیست و چہارم
 ۷۱
 درجہ بیست و پنجم
 ۷۲
 درجہ بیست و ششم
 ۷۳
 درجہ بیست و ہفتم
 ۷۴
 درجہ بیست و ہشتم
 ۷۵
 درجہ بیست و نہم
 ۷۶
 درجہ بیست و دہم
 ۷۷
 درجہ بیست و یازدهم
 ۷۸
 درجہ بیست و چہارم
 ۷۹
 درجہ بیست و پنجم
 ۸۰
 درجہ بیست و ششم
 ۸۱
 درجہ بیست و ہفتم
 ۸۲
 درجہ بیست و ہشتم
 ۸۳
 درجہ بیست و نہم
 ۸۴
 درجہ بیست و دہم
 ۸۵
 درجہ بیست و یازدهم
 ۸۶
 درجہ بیست و چہارم
 ۸۷
 درجہ بیست و پنجم
 ۸۸
 درجہ بیست و ششم
 ۸۹
 درجہ بیست و ہفتم
 ۹۰
 درجہ بیست و ہشتم
 ۹۱
 درجہ بیست و نہم
 ۹۲
 درجہ بیست و دہم
 ۹۳
 درجہ بیست و یازدهم
 ۹۴
 درجہ بیست و چہارم
 ۹۵
 درجہ بیست و پنجم
 ۹۶
 درجہ بیست و ششم
 ۹۷
 درجہ بیست و ہفتم
 ۹۸
 درجہ بیست و ہشتم
 ۹۹
 درجہ بیست و نہم
 ۱۰۰
 درجہ بیست و دہم

۴۰
 این کتاب از آید الله السلام
 در قفس
 این خط از آید الله السلام
 در قفس

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰